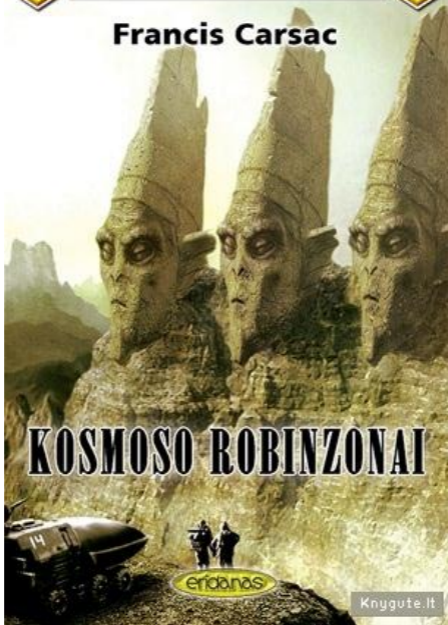

Pasaulinės fantastikos Auksas fondas

Francis Carsac

Francis Carsac
KOSMOSO ROBINZONAI

Mokslinis fantastinis romanas ir apsakymai

Dar ir šiandien neaišku, kas iš tikrųjų sukėlė šią katastrofą. Vieni mokslininkai mano, kad tai galėjo būti juodoji skylė, kiti teigia, jog tai didžiulė neregima materijos masė, atsibasčiusi iš Galaktikos pakraščių. Kad ir kaip ten būtų, ši nekviesta kosmoso klajūnė išplėšė dalį Prancūzijos teritorijos ir nusviedė ją tolimojoje Telo planeton.

Taip prasidėjo šimtų Žemės žmonių robinzonada ne itin svetingame naujajame pasaulyje...

Mokslinis fantastinis romanas ir apsakymai
Iš prancūzų kalbos vertė IRMINA DOMEIKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
351 tomas. Serija įkurta 1990m.

Francis Carsac

Les Robisons du Cosmos

Paris, Neo, 1989

Copyright © by Francis Carsac, 1952

Cover art copyright © by Max Bertolini, 2005

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2005

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Turiny

**FRANCIS CARSAC
KOSMOSO ROBINZONAI**

**DOUGLAS ADAMS
ZAFODAS LOŠIA SAUGIAI**

**KIRIL BENEDIKTOV
ŠEŠTOSIOS SAULĖS AUŠRA**

FRANCIS CARSAC

KOSMOSO ROBINZONAI

PROLOGAS

Neketinu rašyti istorijos apie katastrofą ar Telo užkariavimą: visa, kas nutiko, jau seniai išstudijuota ir išsamiai išdėstyta mano brolio darbuose. Tenoriu papasakoti apie savo gyvenimą. Galbūt jums, mano ir mano bičiulių ainiams, bus įdomu sužinoti, ką patyrė ir išvydo žmogus, gimęs kitoje planetoje ir šiame pasaulyje atsiradęs dėl neregėto bei iki galo neperprasto reiškinių. Jums, gyvenantiems šioje planetoje, kurią laikote sava gimimo teise, sunku suvokti, kiek mes ištvėrėme, kol galiausiai įveikėme neviltį ir supratome, kokia stulbinanti ateitis mūsų laukia.

Kodėl rašau? Ko gero, dabar tik nedaugelis panorės perskaityti šią knygą, nes jos esmė žinoma visiems. Bet aš rašau ateičiai. Atmenu, kaip jums nepažįstamoje Žemėje, skriejančioje kažin kur kosmoso platybėse, istorikai vertino liudininkų prisiminimus. Prabėgs penki ar šeši šimtmečiai, ir manoji knyga taip pat virs vertingu dokumentu, nes ji - pasakojimas liudi-

ninko, savo akimis regėjusio Didžiąją Pradžią.

Aš jau senas, sukumpęs ir retsykais pernelyg daug plepu, bet tuo metu, nuo kurio pradėsiu savo pasakojimą, atrodžiau kitaip. Buvau vos dvidešimt trejų - nuo tų laikų šešiasdešimt metų praūžė nelyginant veržli tėkmė! Žinau, jog nūnai tapau žemesnis, mano judesiai nebe tokie miklūs, aš greitai pavargstu ir mane gyvenime mažai kas bedomina - na, nebent vaikai, anūkai bei dar, ko gero, geologija. Man norisi pasėdėti bei pasišildyti saulutėje, jei šitaip galima sakyti: juk saulės čia dvi! Rankos pernelyg virpa, aš negaliu rašyti, todėl diktuoju istoriją savo anūkui Pjerui. Man padeda dienoraštis, kurį rašiau visus šiuos metus. Kai knyga bus baigta, dienoraštį sunaikinsiu. Viskas, kas svarbu, liks knygoje. O kalbant apie mano kuklius džiaugsmus bei nusivylimus... visiškai nenoriu, kad juose raustųsi nenuilstantys ir dažnai negailestingai smalsūs istorikai.

Aš skubu. Tik retsykais sustoju bei žvelgiu pro langą, už kurio vėjyje siūruoja javai. Ir retsykais man dingojasi, neva vėl esu savo gimtojoje Žemėje. Bet paskui įsižiūriu įdėmiau ir regiu, jog medžiai meta du šešėlius...

PERSPĖJIMAS

Truputį apie save. Jums, mano artimiausiems ainiams, šitai neįdomu. Bet veikia jūsų vaikai ir jūsų vaikų vaikai pamirš netgi tai, jog apskritai egzistavau. Ar daug aš pats žinau apie savo prosenelį?

Anų, lemtingųjų, metų liepą baigėsi pirmieji mano darbo metai - tuo laiku dirbau asistentu geologijos fakultete Bordo, Žemės mieste. Man buvo dvidešimt treji, ir nors gražuoliu manęs nevadino, sudėjimu nesiskundžiau. Gal dabar šiame jaunų milžinų pasaulyje išdžiūvęs senis atrodo juokingai, bet Žemėje manieji šimtas aštuoniasdešimt trys centimetrai ir masyvi figūra ištis darė įspūdį. Tai jums šimtas aštuoniasdešimt trys - viso labo vidutinis ūgis! Jei norite žinoti, kaip atrodžiau, pažvelkite į mano pirmąjį anūką Žaną. Buvau toks pat tamsiaplaukis, didžianosis, didžiarankis, turėjau tokias pat pilkšvai žalias akis.

Mėgau savo darbą ir nuoširdžiai apsidžiaugiau, kai, papildęs žinių bagažą, apleidau universitetą bei grįžau į laboratoriją, kur prieš keletą metų pirmąkart susipažinau su iškase-nomis. Dabar mane juokino studentų klaidos -

jie painiojo artimas rūšis, nors patyręs žmogus skirtumą pastebėtų išsyk.

Taigi, prasidėjo liepa. Egzaminai baigėsi, ir mudu su broliu Poliu nusprendėme praleisti atostogas pas savo dėdę Pjerą Burnė, naujos, tik ką Alpėse pastatytos observatorijos direktorių. Nuo šiol gigantiško (penkių ir pusės metro skersmens) observatorijos teleskopo veidrodžio dėka prancūzų astronomai galės varžytis su savo kolegomis iš Amerikos. Drauge su dėde turėjo dirbti jo padėjėjas Roberas Menaras, nepaprastai kuklus, nepaprastai išsimokslinęs keturiasdešimtmetis viengungis bei visa armija astronomų, skaičiuotojų ir technikų. Vieni jų katastrofos metu atostogavo, kiti dar nebuvo spėję atvykti į vietą. Tad atvažiavę radome tik Menarą bei du dėdės mokinius - brolių ir seserį, Mišelį ir Martiną Sovažus. Tuo metu jų dar nepažinojau.

Po Mišelio mirties praėjo jau šešeri metai, o jūsų senelė Martina, kaip visi žinote, mane apleido prieš trejetą mėnesių. Bet anuo metu nė neįtariau, kokie jausmai mus susies ateityje. Atvirai šnekant, su savo ganėtinais uždaru charakteriu būčiau pasitenkinęs vien dėdės ir brolio draugija - Menaro galima neskaičiuoti - ir tuos du iš anksto vertinau kaip nemalonų

priedą. Nemalonų, nepaisant jų jaunatvės; o gal kaip tik atvirksčiai: būtent dėl jų jaunatvės! Mišeliui buvo trisdešimt, o Martinai dvidešimt dveji.

Apie pirmuosius artėjančios katastrofos požymius išgirdau liepos dvyliktą dieną šešioliktą valandą. Buvau beveik susiruošęs į kelią, kai kažin kas paskambino į duris. Atidariau ir išvydau savo pusbrolių Bernarą Verilaką - jis, kaip ir aš, buvo geologas. Prieš trejus metus Bernaras dalyvavo pirmojoje ekspedicijoje Žemė-Marsas, o praėjusiais metais leidosi į naują tarpplanetinį skrydį.

- Iš kur atsiradai?! - sušukau.

- Iš niekur, - atsakė Bernaras. - Mes nenusileidami praskriejome elipsine orbita anapus Neptūno. Nelyginant kometa.

- Per tokį trumpą laikotarpį?

- Polis puikiai pasidarbavo prie mūsų senojo "Ronio" - dabar jis įveikia du tūkstančius kilometrų per sekundę, ir kad nors kas!

- Skrydis buvo sėkmingas?

- Dar koks! Padarėme aibę stulbinančių nuotraukų. Užtat kelyje atgalios buvo riesta.

- Kažkas nutiko? Nesklandumai?

- Taigi ne. Mus kažin kur užnešė. Polis ir

Šturmanas-astronautas Klodas Romjė tikina, jog susidarė įspūdis, neva į Saulės sistemą įsiveržė materijos masė - didžiulė, tačiau visai neregima. Tiesa, Sigurdas galvoja kitaip, o mūsų žurnalistas Rėjus Mak-Li tvirtina, kad pasišalinimo iš Neptūno orbitos progą mes mažumėlę padauginome ir todėl visi mūsų skaičiavimai niekam tikę.

Jis dirstelėjo į savo laikrodį.

- Šešiolika dvidešimt. Turiu eiti. Smagių tau atostogų! O kada susiruoši traukti su mumis? Kitas objektas - Jupiteris. Žinai, ten darbo pakaks ne tik dviems geologams! Išsirinksi tokią temą disertacijai, kokios dar nieks neregėjo. Na, tiek to, pasišnekėsime kitą sykį. Šią vasarą norėčiau aplankyti tavo dėdulę.

Durys užsivėrė. Jei būčiau žinojęs, kad mums jau niekada nelemta pasimatyti! Senis Bernaras... Ko gero, jis jau miręs. Dabar jam būtų devyniasdešimt šešeri. Tiesa, pusbrolis tikino, jog marsiečiai sugeba kone dvigubai pailginti savo gyvenimo trukmę, tad, galimas daiktas, jis tebėra gyvas ir klajoja kažin kur kosmose. Bet jei Bernaras būtų žinojęs, kas laukia mažes, veikiausiai nebūtų taip paprastai užtrenkęs durų!

Tą vakarą mudu su broliu sėdome į traukinį

ir jau kitą dieną ketvirtą po pusiaudienio atvykome į vietą, į... pavadinimo neatmenu, bet tai ir nesvarbu.

Stotis buvo mažutė ir neįsimintina. Mūsų jau laukė. Nerūpestingai pasirėmęs į sparną, prie mašinos stovėjo ilgis blondinas - dar aukštesnis už mane. Pastebėjęs mus, pamojo ranka, priėjo ir prisistatė:

- Mišelis Sovažas. Dėdė atsiprašo, jog negalėjo judviejų pasitikti, mat turi svarbaus ir skubaus darbo.

Mašina sparčiai didino greitį.

- Kas nors nauja žvaigždiniuose ūkuose? - pasiteiravo mano brolis.

- Veikiau jau visoje Visatoje. Vakar vakare norėjau nufotografuoti Andromedos ūką - ten yra viena neseniai atrasta žvaigždė. Atlikęs skaičiavimus įjungiau didžiojo teleskopo automatiką, bet, laimei, iš smalsumo dirstelėjau į iešiklį - mažą žiūroną, įtvirtintą lygiagrečiai su didžiuoju objektyvu. Ir ką jūs sau manote! Andromedos ūkas tvyrojo aštuoniolika laipsnių į šalį nuo savo normalios padėties! Vos ne vos jį aptikau...

- Kaip keista! - gyvai atsiliepiu aš. - Vakar prieš kelionę Bernaras Verilakas man sakė...

- Vadinas, jis grįžo? - pertraukė Mišelis.

- Taip, iš Neptūno orbitos. Tai štai, Bernaras sakė, kad jie arba suklydo skaičiuodami, arba atgaliniame kelyje kažin kas nukreipė laivą į šalį.

- Štai kaip? Poną Burnė ši naujiena nepaprastai sudomins.

- Bernaras Verilakas žadėjo šią vasarą apsilankyti observatorijoje, o kol kas galiu jam parašyti ir paprašyti pranešti smulkmenas...

Mes plepėjome, o mašina lėkė per slėnį. Greta plento spindėjo geležinkelis.

- Ką, ar traukinys dabar važiuoja iki pat kaimo?

- Ne, šią liniją neseniai nutiesė iki lengvųjų metalų gamyklos, kuri mums atiteko palikimo. Gerai, kad gamykla visiškai automatizuota, antraip tektų perkelti observatoriją - dėl dūmų.

- Ar gamykla didelė?

- Dabar čia viso trys šimtai penkiasdešimt darbuotojų. Turėtų būti bent dvigubai daugiau.

Prasidėjo serpantinas: kelias ropštėsi link observatorijos, stūksančios neaukšto kalno viršūnėje. Papėdėje išsipleikė nedidelis aukštikalnių slėnis su mažu žavingu kaimeliu. Kiek

aukščiau kaimo šmėžavo standartiniai nameliai, susigrūdę aplink gamyklą. Tolumon už kalnų viršūnių driekėsi aukštos įtampos linija.

- Srovė tiekama gamyklai, - paaiškino Mišelis. - Jai pastatė ir užtvanką. Ta pati linija elektrą tiekia ir mums.

Prie pat observatorijos spietėsi nameliai, kuriuose gyveno mano dėdė ir jo padėjėjai.

- Tik pamanyk, kaip per viso labo dvejus metus viskas pasikeitė! - pastebėjo brolis.

- Šįvakar prie stalo susirinks didelė kompanija: jūsų dėdė, Menaras, judu abu, mudu su seserimi, biologas Vandalis...

- Vandalis? Jį pažįstu nuo pat vaikystės! Jis senas mūsų šeimos draugas.

- O su juo ir kolega iš Medicinos akademijos, įžymusis chirurgas Masakras.

- Nieko sau pavardė chirurgui! - pašmaikštavo Polis. - Masakras, "žmogžudystė"! Nenorėčiau pas jį operuotis... Br-r...

- Ir be reikalo. Jis - geriausias chirurgas visoje Prancūzijoje, o gal net visoje Europoje. Beje, bus ir vienas Masakro draugas bei mokinys, antropologas Andrė Breforas.

- Tas pats, kuris domisi patagoniečiais?

- Taip. Taigi, nors namelis nemenkas, visi

kambariai užimti.

Kai tik mašina sustojo, nukūriau prie observatorijos ir pasibeldžiau į dėdės kabinetą.

- Kas ten?! - piktokai riktelėjo jis, tačiau, išvydęs mane, atlyžo. - A, čia tu! Na, priek, priek...

Dėdė pakilo iš krėslo visu savo milžinišku ūgiu ir sugniaužė mane meškiškam glėby. Tokį jį regiu ir šiandien: žila ševeliūra, žili antakiai, po kuriais žiba it angliukai liepsnojančios akys, ir juodutėlė barzda.

- Laba diena! - kukliai pasigirdo už kampo.

Atsigrėžiau: liesutis Menaras stovėjo už savo stalo, užversto lapeliais su algebrinėmis formulėmis. Tai buvo menkutis akiniuotas žmogutis su ožiška barzdele ir didžiule raukšlėta kakta. Po tokia neįsidėmėtina išvaizda slėpėsi žmogus, laisvai šnekantis tuzinu kalbų ir gebantis traukti neįsivaizduojamas šaknis; pačios drąsiausios fizikinės bei matematinės teorijos jam buvo tokios pat suprantamos ir aiškios, kaip man - geologiniai Bordo apylinkių pjūviai. Mano dėdė, puikus tyrinėtojas ir eksperimentatorius, teorijų srityje nė iš tolo negalėjo lygintis su Menaru. Užtat poroje jiedu buvo galinga komanda, gebanti spręsti sudėtingiau-

sias astronomijos bei atominės fizikos problemas.

Rašomosios mašinėlės bildesys privertė mane grįžtelti į kitą kampą.

- Ak, tavo reikia pristatyti, - pratarė dėdė. - Madmuazele, susipažinkite: mano sūnėnas Žanas, plevėsa, nesugebantis perskaičiuoti net restorano sąskaitos, mūsų šeimos gėda!

- Kodėl mane vieną vadinate šeimos gėda? - juokais įsižeidžiau aš. - Polis matematikoje išmano neką daugiau!

- Deja, taip! - pritarė dėdė. - Ir kas galėtų patikėti, kad jo tėvas triauškino integralus nelyginant riešutus! Giminė išsigimsta! Tačiau nespręskime apie juos pernelyg griežtai. Žanas ketina tapti puikiu geologu, o Polis, tikiuosi, šį tą nutuokia apie savo asirus.

- Apie indus, dėdule, apie indus!

- O koks skirtumas? Žanai, čia mūsų asistentė Martina Sovaž, Mišelio sesuo.

- Kaip sekėsi kelionėje? - pasiteiravo mergina, tiesdama man ranką.

Spustelėjau ją, nespėjęs kaip reikiant atsitokėti....